

Inovace bakalářského studijního oboru Aplikovaná chemie

<http://aplchem.upol.cz>

CZ.1.07/2.2.00/15.0247

Tento projekt je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním
rozpočtem České republiky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

OKRESNÍ HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA OLOMOUČ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Základní ekonomické systémy

3 základní ekonomické systémy:

- **zvykový systém**
- **příkazový systém**
- **tržní systém**

Základní ekonomické systémy

Odpovědi na 3 základní ekonomické otázky:

- **co a kolik** se má ve společnosti vyrábět
- **jak vyrábět** (jakou technologií a s jakými výrobními faktory)
- **jak se rozdělí** to, co bylo vyrobeno

Zvykový systém

- historicky nestarší uspořádání
- založeno na kmenových vztazích a dělbě práce uvnitř této relativně malé uzavřené skupiny
- **co a kolik** se bude vyrábět rozhoduje náčelník a rada starších na základě zkušeností přenášených generacemi
- členové kmene pracují podle svých schopností ve prospěch všech

Zvykový systém

- nízká produktivita práce – nevzniká nadprodukt
- podíl na vyrobených statcích byl určován náčelníkem a nepsanými pravidly – a to podle potřeb jednotlivých lidí
- v současnosti existuje například v oblasti centrální Afriky, Jižní Ameriky nebo Austrálii

Příkazový systém

- je založen na moci relativně úzké skupiny lidí ve společnosti
- tato „skupina“ subjektivně rozhoduje o tom, **co** se bude ve společnosti vyrábět, **jak** se to bude vyrábět a jak se výsledný produkt **rozdělí** mezi členy společnosti
- závazné plány

Příkazový systém

Výhoda:

- schopnost rychlé mobilizace v případě přírodních katastrof nebo válek

Nevýhoda:

- subjektivnost a zneužitelnost při rozhodování společenské špičky

Příkazový systém

Historický příklad:

- 1975 Kambodža – k moci se dostal Pol Pot (Saloth Sar) jako představitel Rudých Khmerů

Počítačová hra: Age of Empires

Tržní systém

- jednotliví výrobci a spotřebitelé jsou propojeni výhradně trhem
- tržními zákony jsou řešeny všechny tři základní otázky
- základ je kladen na racionálním rozhodování každého jednotlivce → fungují zákony trhu (zákon nabídky a zákon poptávky)
- historický příklad: Anglie 19. století

Tržní systém

Výhoda:

- fungování zákonů trhu bez ohledu na subjektivní lidská rozhodnutí (neviditelná ruka trhu)

Nevýhoda:

- proces přerozdělování (děti, nemocní)
- případy selhání trhu

Ekonomické systémy v praxi

- příkazový a tržní systém lze brát jako dva extrémy, které se v praxi kombinují a prolínají
- v současnosti **smíšený ekonomický systém** (je nutná určitá míra státní regulace a státní vliv do ekonomiky)
- prolínání s politikou

Diskuse

Jste neomezeným vládcem malého ostrova se 100 lidmi, 20 palmami a 1 studánkou pitné vody. Nejste tyran, ale lidumil a chcete pro svůj národ to nejlepší.

1. Můžete vyhlásit, že nikdo nesmí pracovat? (včetně vás)
2. Můžete si říct, že chcete letět do vesmíru objevit novou bohatší zemi?
3. Můžete lidem slíbit, že do roka bude mít každý z nich vlastní dům s bazénem?